

A jövő tudósai

BEVEZETŐ

Tisztelt Olvasó!

A kutatók utánpótlásával – fiatal tudósokkal foglalkozó melléklet harmadik számában a „legkisebb tudósjelöltekkel” – foglalkozó Tudor Alapítványt és *Elekes Sándornak* a Fővárosi Tehetséggondozó Központban folyó logikai programját mutatjuk be. *Rajkoviits Zsuzsa* az Ifjú Fizikusok Nemzetközi Versenyét és az Ifjú Kutatók Nemzetközi Konferenciáját, *Hatos Pál* a Matthias Corvinus Collegiumot és az ezt támogató Tihanyi Alapítványt ismerteti. Végezetül, de

messze nem utolsósorban hírt adunk a *Szendró Péter* által elindított nagyszerű kezdeményezés: a Tehetségpártolók Baráti Köre zászlóbontásáról is.

Kérjük, ha a tehetséggondozással, a kutatói utánpótlással vagy az ifjú kutatókkal kapcsolatos témában bármilyen közérdeklődésre számot tartó mondandója lenne, keresse meg a melléklet szerkesztőjét az alábbi email-címen.

Csermely Péter

az MTA doktora

Semmelweis Egyetem, Orvosi Vegytani Intézet
csermely@puskin.sote.hu

A TUDOR ALAPÍTVÁNY

Az alapítvány célja

Magyarországon igen mélyek a művelődési egyenlőtlenségek, aminek következtében sok, jó tanulási adottsággal rendelkező gyerek nem jut középiskolába. A Tudor Alapítvány arra a feladatra vállalkozott, hogy elősegítse az ilyen, általános iskolás korú, hátrányos helyzetű tanulók otthoni hátrányainak csökkentését, és így növelje továbbtanulási esélyüket. Ennek érdekében az alapítvány támogatást nyújt olyan személyeknek (pedagógusoknak, szülőknek, oktatókkal és gyermekvédelemmel foglalkozóknak), akik az iskolai tanórákon kívül (este, hétvégeken, szünidőben) vállalják a gyerekek oktatását és nevelését. Munkájukhoz az alapítvány biztosítja a szükséges tárgyi, szervezeti és személyi feltételeket.

Az alapítvány 8-10 éves kortól segíti a gyermekeket. Az otthonról származó iskolai hátrányok ebben az életkorban kezdődnek, jóval a középiskola előtt, és megfelelő tanulási, kulturális támogatás, szociális gondoskodás nélkül a gyermek esélyegyenlőtlensége csak fokozódik. Ennek elkerülésére az alapítvány a következőket teszi:

- oktató és nevelő munkát végez,
- szabadidős foglalkozásokat szervez (színházak, hangversenyek, kiállítások, múzeumok látogatása stb.),
- szociális támogatást és gondoskodást nyújt a gyermekek és családtagjaik körében,
- gondoskodik a gyermek üdültetéséről, szaktáborokba jutásáról,
- ösztöndíjat alapít és adományoz.

Az alapítvány funkciója, tevékenysége tehát eltér valamennyi eddigi, államilag finanszírozott kezdeményezéstől, mert nem egy-egy területen (tehetséggondozás, szo-

ciális támogatás) nyújt segítséget, hanem a személyiségformálás, a gyerekekről való gondoskodás átfogó feladatait vállalja.

Eddigi tevékenységünkről

- Az alapítványt a Fővárosi Bíróság 2000 októberében közhasznú szervezatként vette nyilvántartásba. Az alapító Somlai Péter szociológus.
- Különböző újságokban, napi- és hetilapokban közöltük céljainkat, számlaszámunkat (OTP 11702036–20671589) és honlapunk címét (www.tudor-alapitvany.hu).
- Kezdeményezésünket többek között Böszörményi Miklós tudógyógyász, Ferge Zsuzsa szociológus, Csányi Vilmos etológus, Esterházy Péter író, Jancsó Miklós filmrendező és Várszegi Asztrik főapát is támogatta.
- A kuratórium tagjai: Endreffy Zoltán filozófus (elnök), Andor Mihály szociológus, Kamarás István szociológus, Ranschburg Jenő pszichológus, Révész Magda pszichológus.
- 2001 októberében Szombathelyen megalakult az első Tudor Műhely, amely a kulturális, szabadidős és táborozási lehetőségeken túl német és angol nyelvből, valamint informatikából nyújt segítséget a gyerekeknek. A nyelvórákat anyanyelvű tanárok vezetik, az informatikai oktatás pedig 21. századi körülmények között, az Elander Computer Kft. számítástechnikai laboratóriumában folyik. Internetcímünk: www.tunderkert.hu/tudor.
- 2001. december 8-án a Katona József Színházban jótékonsági irodalmi estet szerveztünk neves írók és művészek közreműködésével. A műsorban „Tudor-gyerekek” is felléptek.
- A 2002. év első felében különböző pályázatokat készítettünk. Több cég, vállalkozás és minisztérium anyagi támo-

gatását igyekeztünk elnyerni. A Fővárosi Szociális Közalapítványtól 1,2 millió forintot nyertünk egy budapesti Tudor-műhely indítására, kapunk ezenkívül támogatást az Oktatási Minisztériumtól, az UNICEF Magyar Nemzeti Bizottságtól és a Fővárosi Önkormányzattól összesen több mint kétmillió forint értékben. A Szombathelyi Megyei Jogú Város Jóléti Alapítványhoz benyújtott és elfogadott pályázatunk a gyermekek öriszentpéteri nyári táborozását biztosította.

- 2002. április 21-én Charles Fejtő volt vendégünk Szombathelyen, akit baráti kapcsolatok vezettek a Tudor Alapítványhoz, tudniillik egy francia magán-szervezet munkatársaként ő is olyan gyerekekre figyel, akiknek a talpon maradáshoz szükségük van a társadalom segítségére. Elismerő összegzésében úgy vélekedett, hogy a Tudorhoz hasonló műhelyekre Franciaországban, sőt Európa más országaiban is szükség lenne.
- 2002 májusában Tudor-napot szerveztünk Szombathelyen „Esélyteremtés a mai Magyarországon” címmel, amelyen szép számban jelentek meg bankok, vállalatok és intézmények képviselői. A nyílt nap díszvendége Nadas Péter író volt. A rendezvény során a Népszabadság ajándékát, 10 db számítógépet átadtuk a gyerekeknek.
- A 2001 decemberében alakult Tudor Baráti Kör összejövetelein az elért eredményekről és a jövő feladatairól cserélünk gondolatokat.

További terveinkről

- Tudor-műhelyek létrehozása Budapesten, Siófokon és Miskolcon.
- Együttműködési szerződések kötése városok és falvak önkormányzataival esetleg megyei közgyűlésekkel.

- A különböző műhelyek közös szakmai napjának megrendezése.
- A támogatások hagyományos és rendkívüli forrásainak keresése (pályázatok, nyílt napok, felhívások stb.).
- A Tudor Baráti Kör bővítése.
- Külföldi kapcsolatok keresése

Endreffy Zoltán

a filozófiai tudományok kandidátusa
MTA Filozófiai Intézet
endreffy@phil-inst.hu

JÁTÉKOS LOGIKA TEHETSÉGGONDOZÓ PROJEKT

A közoktatás általában túlzottan ismeret-orientált, információ-túlsúlyos, ám kevesebb figyelmet fordít a gondolkodás fejlesztésére. Jelentős részben (egyések szerint túlnyomó részben) nem konvertálható ismereteket zúdítt a tanulókra. Pedig az ismeret önmagában (gondolkodás nélkül) nem elegendő a társadalmi léptékű haladáshoz, az innovációhoz, a tudományos fejlődéshez, sőt általában az egyén érvényesüléséhez sem.

Elsősorban ezt az észrevételt tartottam szem előtt, miután a Mensa Hungaria¹ tagjaként azt a kedves és megtisztelő felkérést kaptam, hogy tartsak foglalkozásokat az úgynevezett tehetséges gyerekeknek a Fővárosi Pedagógiai Intézet Dr. Herskovits Mária által vezetett Tehetséggondozó Központjában. Ebből az immár 6 éve működő tanfolyamból kerekedett ki az a tehetséggondozó program, amelynek azóta már több száz gyerek volt lelkes résztvevője.

A magyar nyelvi köztudatban a tehetőség szónak kétféle értelme keveredik. Az

¹ A Mensa a magas intelligenciahányadossal rendelkező emberek londoni székhelyű, nemzetközi egyesülete. A Mensa HungariaQa ennek hazai „leányszervezete”.

ebből fakadó félreértések elkerülése érdekében célszerű, ha már itt az elején tisztázzuk, hogy ebben az esetben nem az egy-egy speciális területen kiváló tehetséggel megáldott (angolul: *talented*) gyerekekről van szó, hanem az általánosan jó és gyors felfogóképességű tehetségekről (*gifted*). Míg az előbbieknél már hosszú ideje megvannak a jól bevált képzési formái (például képzőművészeti-, zenei-, sportiskolák stb.), addig az utóbbiakkal való külön foglalkozás még ma is sok helyen megoldatlan gondot jelent. Az ilyen tehetségek gondozása sok helyütt csak a megszokott, legegyszerűbb megoldás alkalmazását jelenti: matematika-szakkör, kémiai szakkör stb. Ezek a lehetőségek viszont nem oldják meg minden tehetséges gyerek problémáját. Nézetem szerint a tehetséges gyerekeknek nemcsak az ismeretekből lehet *többet* adni, hanem inkább *mást*, és – nem mellékesen – ha lehet, *másképp*.

Eredetileg az általános iskola felső tagozata volt az a korosztály, amellyel ezt a tevékenységet közösen kezdtük, de azóta ez az intervallum az érdeklődők számával együtt egyre szélesedett. Pár éve már nem csupán Tehetséggondozó gyerekei vesznek részt ebben a projektben, hanem néhány iskolában kihelyezetten is vezetnek ilyen foglalkozásokat átlagos vagy attól egy kicsit jobb képességű gyerekek számára – tanfolyam-jelleggel.

Ez a program nem sorolható be a jelenlegi tantárgyi keretekbe. A foglalkozások témája nem matematika, nem fizika, nem földrajz és nem is nyelvtan (bár érintjük az imént felsorolt tantárgyakat is) – a koncepció a szokásos tantárgyi keretknél sokkal átfogóbb: általános gondolkodás- és kreatívfejlesztés.

Ezek a foglalkozások – csakúgy, mint a gondolkodás maga – interdiszciplináris jellegűek. Felölelik a nyelvi, a matematikai, a vizuális és a gyakorlati logikát valamint a